

Dé Gazette van KALLEMOEIE

Redactieadres Trefcentrum marionettentheater Kallemoeie St Franciscusstraat 37 Oostende mail kallemoeie@telenet.be

2de jaargang lente 2019

In deze editie van “dé Gazette” Erfgoeddag- Kustergoed collectie Kallemoeie - “Pétsje en Métsje Lap” - Rederijderskamer “Van Spade Gheleert”

Marionettentheater Kallemoeie hoe het begon- Don Quichot

Erfgoeddag – zondag 28 april 2019

Onder het motto 'Hoe maakt u het?' richt de 19e editie van Erfgoeddag op zondag 28 april 2019 volop de schijnwerpers op vakmanschap. Centraal staat het **cultureel erfgoed** van en over vakmanschap, meesterschap, leren en maken in Vlaanderen. Hoe maakt u het? Maar ook: hoe maakt het je? En hoe geven we dat dan door? Voeg aan die vragen nog het suggestieve woordje ‘beter’ toe, en je hebt het thema en de uitdaging van Erfgoeddag 2019 helemaal beet: over vakmanschap, ambachtelijkheid en vakmensen (v/x/m) dus. Cultureel erfgoed. Middenin het historische visserskwartier van Oostende vind je in de Kallemoeiekelder cultureel erfgoed. Verdwaal tussen de marionetten, rekwisieten en prachtige decors in de vele verhalen uit de droomwereld van magie en fantasie van de sprookjes van Grimm, Faust van Goethe, Don Quichot en vele andere.

WELKOM IN DE KALLEMOEIEKELDER, het trefcentrum van het Marionettentheater Kallemoeie is tijdens Erfgoeddag open vanaf 10:30 tot 12:30 en vanaf 13:30 tot 17:00uur

Om 14 uur vindt de ceremonie plaats waarin aan de peters en meters van de marionetten een **oorkonde ‘Pétsje Lap’ of ‘Métsje Lap’** wordt overhandigd.

Om 15.30 uur is er een korte **kindervoorstelling ‘Rarara ... Wat gebeurt er op 't strand..?’**. Johnie Macaronie is samen met zijn vriendjes Elza en Cedric met de Propere Strandlopers het strand aan het opruimen. Tot dat ze verloren lopen of zou het iets anders zijn...??

(reserveren voor deze voorstelling is noodzakelijk voor 25 april via www.oostende.be/erfgoeddag of 059/25 88 20)

Kustergoed opmaak“conditierapport” collectie Kallemoeie

In de volgende fase van het project “**Behoud en beheer patrimonium Marionettentheater Kallemoeie**” wordt er een “conditierapport” opgemaakt van de volledige collectie. Samen met een professionele restaurateur wordt tijdens de volgende maanden (vanaf mei 2019) een conditierapport opgemaakt van alle marionetten met vooral aandacht naar verschillende schadetypes; bv constructieve schade, aantasting door houtworm, conditie textiel, polychromie enz... Aan de hand van deze informatie kunnen we de nodige stappen ondernemen naar onderhoud toe en zal het duidelijk worden wat de grootste prioriteiten zijn.

Het is de bedoeling naar de toekomst toe dit conditierapport verder te gebruiken om nieuwe schade aan te duiden en nodige ingrepen bij te houden.

Welkom aan "PÉTSJE LAP" en "METSJE LAP"

De vzw Marionettentheater Kallemoeie opende een steunfonds waar je als vriend van het marionettentheater Kallemoeie het peterschap van een van de 150 marionetten kan opnemen.

Hieronder de eerste lijst Pétsjelap'/Métsjelap

Aan allen BEDANKT!!!

Pétsje - Métsje Lap					
			keuze marionet	nr	bedrag
1	Vermeulen Guido	Pétsje	Spar	503	100
2	Desnerck Roland	Pétsje	Lange Tjes	9	100
3	Libin André	Pétsje	Jenny Flavie	26	25
4	Theys Rita	Métsje	Calypso	117	25
5	Verheecke Andrée	Métsje	Tybaert de kater	415	25
6	Lamaing Guido	Pétsje	Churchill	4	100
7	Wybouw Carine	Métsje	Bubbelinne	110	100
8	Tavernier Micheline	Métsje	Skater	29	100
9	Lange Nelle (Dirk Beirens)	Pétsje	Pette Petrol	5	100
10	Kaproenken (Paul Willaert)	Pétsje	Grietje	120	25
11	Monseweyer Yannick	Métsje	Afrikaans kindje	209	100
12	Pire Ann	Métsje	Afrikaans muzikant	215	50
13	Rossel Fernand	Pétsje	Tijl Uilenspiegel	310	25
14	Francier Greta	Métsje	Swisse Garde	2	25
15	Vyncke Maren	Métsje	Phaedra	111	100
16	Scheer Iwein	Pétsje	Chinees Wang	205	25
17	Renée Lodewijckx	Métsje	Hansje	31	25
18	Hostyn Jan	Pétsje	Kallemoeie	1	100
19	Hostyn Immanuel	Pétsje	Johnie Macaronie	3	50
20	Rawoens Eric	Pétsje	Scharmanteka	21	25
21	Gevaert Christiane	Métsje	Philomène	104	25
22	Castelein Piet	Pétsje	Afrikaan Eno (sax)	214	100
23	Castelein Siska	Métsje	Joengen	2	50
24	Simoens Dirk	Pétsje	kabouter Atsjoem	315	25
25	Hostyn Jef	Pétsje	Torauba	16	100
26	Verniers Brigitte	Métsje	Md de Pompadour	24	100
27	Duyvenbode-Stubbe Nadia	Métsje	Smidje Smee	6	25

28	Felix Marc	Pétsje	Mephisto	24	25
29	Braem Anne Marie	Métsje	Poseidon	27	25
30	Hostyn Piet	Pétsje	Zon	607	100

De oorkondes worden **op zondag 28 april, om 14uur tijdens de jaarlijkse ERFGOEDDAG** overhandigd. Als extra present voor de 'levenslang' (betaalden 100-euro) Pétsjelap/ Métsje lap ontvangt je nog het **Oostends Woordenboek Nederlands Oostends** (met dank aan Roland Desnerck)

VAN SPADE GHELEERT *

De St-Franciscusstraat is een boeiende straat met veel historiek, ook op het taalkundig vlak. We vonden namelijk dat de locatie van de Oostendse rederijderskamer "**Van Spade Gheleert**" zich bevond op enkele stappen van de Kallemoeiekelder, in het **oud schipperhuis** in de St Franciscusstraat 49

Dit letterkundig genootschap bestond reeds in onze stad in de 15^e eeuw. Dit is na te gaan aan de hand van verschillende stadsrekeningen uit die tijd.

De RHETORICA of REDERIJKERSKAMER was een vereniging die redenaars, dichters, romanciers en letterkundigen groepeerde. Op 27 mei 1457 kwamen in Oudenburg *'den ghesellen van der Rethoriken van tien steden' spelen, waaronder 'die van Oostende'. De 'ghildebroeders van der Retoricke' van Oostende namen deel aan het landjuweel in Antwerpen in 1496. De 'Rethorycke van Oostende' nam deel aan een wedstrijd in Nieuwpoort in 1498 in het kader van de Sacramentsprocessie. De 'Rethorycke van de Spade gheleert van Hoostende' nam aan een gelijkaardige wedstrijd deel in 1519. Uit de stadsrekeningen van 1539 blijkt dat de kamer Maria Magdalena als patrones vereerde.*

Op 15 december 1795, bij de inval van de Franse bezetter in onze gewesten, werd een decreet uitgevaardigd waarbij de Rederijderskamer en alle andere verenigingen van onze stad werden ontbonden. Doch in 1799 herleefde de Rhetorica.

Haar lokaal was dan gelegen in het Oud Schippershuis in de Sint Franciscusstraat 49 en dit tot in 1832. In de Hollandse periode verdedigde de Rederijderskamer de regering en het bewind van Koning Willem I van Nederland. Vanaf 1830, bij de onafhankelijkheid van België, ging het met de Rhetorica bergaf. Na 1832 verhuisden ze naar de Karnemelkstraat (nu de Christinastraat)

* **Van spade gheleert** Prof Werner Waterschoot (literatuurwetenschapper) geeft als verklaring voor de naam van de Oostendse rederijderskamer: het volgende: *"De spade wordt gezien als het instrument waarmee men in de grond gaat, 'grondig werkt' als het ware. Dat is waar de leerling een voorbeeld aan moet nemen, als hij op wil groeien en bloeien, en mooie producten voortbrengen: hij moet grondig te werk gaan, en alleen op die basis kan erg iets goeds uit groeien."* (ook dank aan prof Magda Devos)

MARIONETTENTHEATER KALLEMOEIE

Vier generaties sinds 1928

(deel 2 vervolg)

Marionetten

Men liet de poppen beeldhouwen in hout en al gauw bezat de groep een 300-tal* sterk expressieve poppen, die uniek waren in ons land. De poppen waar toen mee gespeeld werd en die nu nog in gebruik zijn werden gemaakt naar model door de toen bekende kunstenaar Pilaeys. Een gedeelte van de poppen zijn van Duitse oorsprong.

De beeldhouwers die tijdens die beginperiode ook hun medewerking verleenden waren naast Pilaeys de kunstenaars G. Vander Meersche uit Gent, G. Mayr uit Ober-Ammergau en Verleye uit Oostende. Aan welke kunstenaar we een of andere marionet kunnen toewijzen blijft een vraagteken, eveneens over het aantal marionetten (300) bestaan er twijfels

Eerste successen

Ook in de keuze van de stukken, bijvoorbeeld “Kerstnachtdroom” werd gecreëerd naar het toneelstuk “De Blauwe Vogel” van Maeterlinck, die persoonlijk toelating gaf om het stuk aan te passen voor het poppentheater. Voor “De Passie van Ons Heer” naar het verhaal van Michel de Ghelderode werden sommige figuren speciaal in Ober-Ammergau gemaakt. Ze vielen jammer genoeg te groot uit en diende te worden hersneden. Met bovenvermelde scenario’s behaalde Kallemoeie haar grootste successen

Kallemoeie nam herhaaldelijk deel aan tornooien met stukken geschreven door de vrouwelijke leden van de groep of vertalingen uit het Frans of het Duits. Op het eerste landjuweel voor poppenspel in 1933 in Gent viel hen een eerste plaats te beurt. Met een opvoering van “Don Quichot” en “ ’t Spookkasteel” werd Kallemoeie de laureaat. Kallemoeie sloeg voor die tijd een nieuwe toon aan en was voor velen een openbaring van mogelijkheden die met een vernieuwd procedé bereikt werden. Eind de jaren dertig waren het de klassiekers zoals Hans en Grietje, Smidje Smee en Sneeuwwitje waarmee Armand Felix & Edmond Debrauwer met o.m. de zusters Mariette en Yvonne Vandenabeele, Marie Joseph Guillemin, een cursiste van Ulrike Schmidt als Sneeuwwitje, Eveneens vermelden we Karel Demuynck als kabouters maar zeker en in niettemin als decorschilder, poppenhersteller en elektricien van de groep die dan in Vlaanderen en Wallonie rondtrok. Kallemoeie heeft tijdens deze periode zijn faam hoog gehouden, met voorstellingen uit hun eigen repertorium “De Nachtegaal” bracht de toeschouwer dadelijk in Chinees mysterieus verhaal, met Wong en Wang en Lisoemtsja waar men lyrisch van werd... De wonderlijke avonturen van jonker Don Quichot en zijn schildknaap Sancho Panza, de vier straatmuzikanten en Dokter Doedalgoed behoorden eveneens al tot hun repertorium en “De Drie Gezworen Maatjes” was een satirisch spel waarin de verschillende figuren komische toestanden beleven. Karel Demuynck restaureerde dan al een aantal poppen waardoor de ‘kartonnen lijven’ vervangen werden door de houten marionetten. Paul Felix schilderde een aantal decors, Charel Ramoudt ondersteunde de groep als belichtingsmeester maar ook bij alle verplaatsingsperikelen die dan en ook nu nog bij een marionettentheater te beurt vallen.

Oorlogsjaren

Tijdens de oorlogsjaren slaagde men er niet in het gezelschap bijeen te houden. De verplaatsingen werden bemoeilijkt door het feit dat Oostende in het spergebied lag. Kallemoeie raakt in vergetelheid. Een succesvol bestaan werd afgesloten toen het theater werd overgenomen door Alfred Ureel die onder de nieuwe naam “Het Oostendsch Spelleke” andere paden bewandelde.

Wordt vervolgd

Weet jij ook meer over te vertellen over de historiek van Kallemoeie? Mail ons jouw verhaal over Kallemoeie I, II of III ...

Mailen naar kallemoeie@telenet.be

DON QUICHOT

Eind 2019 brengen we met Marionettentheater Kallemoeie een nieuwe productie “**Don Quichot**”.

Tijdens de volgende maanden wordt er volop aan het nieuwe script gewerkt en de teksten ingestudeerd. Marionetten worden gecheckt en gekleed in functie van deze voorstellingen. Ook worden er nieuwe decors en rekwisieten ontworpen om de vele genodigden opnieuw een verrassende theatervoorstelling te bieden.

De voorstelling;

Eén jaar na het Beleg van Oostende, in 1605, verscheen het eerste deel van de roman geschreven door Cervantes. Het boek is een van de eerst geschreven romans in een moderne Europese taal. Met Kallemoeie willen we jullie kennis

laten maken met de nobele, rechtschapen ridder Don Quichot en Sancho Panza zijn schildknaap met daarbij alle aardigheden die voorkomen in de vele ridderromans.

We kennen allen Don Quichot en zijn gevecht tegen de windmolens. Maar in nooit eerder gepubliceerde duistere bronnen ontdekten we daarin dat deze dolende ridder menig avontuur beleefde in Ostendia

Tijdens de laatste levensmomenten van “De vernuftige edelman Don Quichot van La Mancha” reflecteert hij naar zijn voorbije avontuurlijk bestaan. Maak kennis met Don Quichot in Ostendia een idealist, een dromer met goede bedoelingen maar met een wat onhandig optreden.

AVG Algemene Verordening Gegevensbescherming Ook Kallemoeie moet jouw persoonlijke gegevens beschermen. Indien je niet langer wenst op de hoogte gebracht te worden van wat er reilt en zeilt bij het Marionettentheater Kallemoeie kunt u ons hiervan per kerende op de hoogte brengen zodat wij jouw gegevens uit ons contactpersonenbestand kunnen verwijderen. **Contact => kallemoeie@telenet.be**